

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMAS

I SKYRIUS. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Pagrindinės sąvokos

Šiame įstatyme:

1) **aplinka** – gamtoje funkcionuojanti tarpusavyje susijusių elementų (žemės paviršiaus ir gelmių, oro, vandens, dirvožemio, augalų, gyvūnų, organinių ir neorganinių medžiagų, antropogeninių komponentų) visuma bei juos vienijančios natūraliosios ir antropogeninės sistemos;

2) **aplinkos apsauga** – aplinkos saugojimas nuo fizinio, cheminio, biologinio ir kitokio neigiamo poveikio ar pasekmių, atsirandančių įgyvendinant planus ir programas, vykdamas ūkinę veiklą ar naudojant gamtos išteklius;

3) **gamtos ištekliai** – gyvosios ar negyvosios gamtos elementai (augalija, gyvūnija, įskaitant ir buveines, vanduo, žemė (jos paviršius ir gelmės), kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo reikmėms;

4) **ekosistema** – funkcinė gyvųjų ir negyvųjų aplinkos elementų, kuriuos jungia tarpusavio ryšiai, medžiagų apykaitos bei energijos pasikeitimo procesai, sistema;

5) **aplinkos apsaugos normatyvas** – nustatyta tvarka įteisinta ūkinės ar kitos veiklos poveikio aplinkai leistinumo skaitmeninė ar loginė išraiška;

6) **aplinkos apsaugos standartas** – nustatyta tvarka parengtas ir patvirtintas normatyvinis dokumentas, kuriame nustatomos bendro ir daugkartinio naudojimo aplinkos apsaugos taisyklės, bendrieji principai ar charakteristikos;

7) **gamtos išteklių limitavimas** – gamtos išteklių naudojimo normų nustatymas atsižvelgiant į turimus duomenis apie gamtos išteklių kiekį, jų atsinaujinimą ir išsaugojimą ateičiai;

8) **kenksmingas (neigiamas) poveikis aplinkai** – ekosistemos ar jos elementų natūralių funkcijų susilpnėjimas arba netekimas;

9) **aplinkos stebėseną (monitoringą)** – sistemingas aplinkos bei jos elementų būklės ir kitimo stebėjimas, antropogeninio poveikio įvertinimas ir prognozė;

10) **poveikio aplinkai vertinimas** – planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas;

11) **informacija apie aplinką** – bet kokia rašytinė, vaizdo, garso, elektroninė ar kitokia materialia forma saugoma informacija apie: aplinkos elementų būklę, kraštovaizdį ir biologinę įvairovę (įskaitant genetiškai modifikuotus organizmus) bei jų tarpusavio sąveiką; veiksnius, tokius kaip: medžiagos, energija, triukšmas ir radiacija, bei veiklą arba priemones (įskaitant administracines priemones, susitarimus aplinkosaugos srityje, politiką, įstatymų leidybą, planus ir programas, turinčius arba galinčius turėti poveikio aplinkos elementams, kraštovaizdžio ar biologinei įvairovei, taip pat išlaidų ir rezultatų bei kitą ekonominę analizę ir prielaidas, susijusias su priimamais sprendimais aplinkosaugos srityje); žmonių sveikatos ir saugos būklę, gyvenimo sąlygas, kultūros objektų ir statinių būklę tais atvejais, kai tam turi arba gali turėti įtakos aplinkos elementai, kraštovaizdžio ar biologinė įvairovė arba per šiuos elementus šiame punkte išvardyti veiksniai, veikla arba priemonės;

12) **ūkinė veikla** – ūkinė ir kitokia veikla, kuri turi ar gali turėti įtakos aplinkai;

13) **pavojingos medžiagos** – nuodingosios, kenksmingos, degiosios, sprogstamosios, koroziją sukeliančios ir kitos medžiagos, galinčios pakenkti žmogui ir aplinkoje vykstantiems gamtos procesams;

14) **teršimas** – medžiagų, preparatų, organizmų ir mikroorganizmų ar jų junginių (toliau – teršalų) išmetimas (išleidimas, paskleidimas) į aplinką kaip žmonių veiklos rezultatas;

15) **genetiškai modifikuotas organizmas** – organizmas (išskyrus žmogų), kurio genetinė medžiaga yra taip pakeista ir įgijusi tokių savybių, kurios negalėtų atsirasti organizmui dauginantis natūraliu būdu;

16) **pasekmės ar poveikis aplinkai** – tokios pasekmės ar poveikis (fizinis, cheminis ir kt.) aplinkai, dėl kurių įvyksta ar gali įvykti reikšmingi ekosistemos ar jos elementų natūralių funkcijų pokyčiai;

17) **strateginis pasekmių aplinkai vertinimas** – tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo;

18) **planai ir programos** – nacionalinio, regioninio ar vietinio lygmens planavimo dokumentai (veiksmų planai ir programos, plėtros planai (programavimo dokumentai), ūkio šakų vystymo planai ir programos, strategijos, koncepcijos, teritorijų planavimo dokumentai ir kt., įskaitant planus bei programas, prie kurių finansavimo prisideda Europos Bendrija), kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visiškų ar dalinius pakeitimus;

19) **aplinkos atkūrimo priemonės** – bet kurie veiksmai, įskaitant žalą sumažinančias bei laikinas priemones, kuriomis nustatyta tvarka atkuriami iki pradinės būklės pažeista aplinka, jos elementai ir (arba) pablogėjusios jų funkcijos arba įgyvendinamos lygiavertės tiems aplinkos elementams ir (arba) jų funkcijoms alternatyvos;

20) **prevencinės priemonės** – bet kurios priemonės, taikomos reaguojant į įvykį, veikimą ar neveikimą, siekiant išvengti žalos ar kitokio neigiamo poveikio aplinkai ar ją (ji) sumažinti;

21) **žala aplinkai** – tiesiogiai ar netiesiogiai atsiradęs neigiamas aplinkos ar jos elementų (įskaitant ir saugomas teritorijas, kraštovaizdį, biologinę įvairovę) pokytis arba jų funkcijų, turimų savybių, naudingų aplinkai ar žmonėms (visuomenei), (toliau – funkcijos) pablogėjimas;

22) **suinteresuota visuomenė** – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis;

23) **taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas** – rašytinis dokumentas, kuriame, siekiant išvengti pramoninės veiklos sukeltos taršos, ją sumažinti ar pašalinti, nustatoma veiklos sąlygų sistema, apimanti poveikio aplinkos elementams kontrolę, ir kuriuo suteikiama teisė eksploatuoti visą įrenginį, kurą deginantį įrenginį, atliekų deginimo įrenginį, bendro atliekų deginimo įrenginį, atitinkantį aplinkos ministro patvirtintose Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus kriterijus, arba aplinkos ministro nustatyta tvarka tokio įrenginio dalį ar kelis tokius įrenginius ar jų dalis. Įrenginio, kurą deginančio įrenginio, atliekų deginimo įrenginio, bendro atliekų deginimo įrenginio sąvokas apibrėžia aplinkos ministras;

24) **taršos leidimas** – rašytinis dokumentas, kuriuo suteikiama teisė eksploatuoti visą įrenginį, atitinkantį aplinkos ministro patvirtintose Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus kriterijus, arba aplinkos ministro nustatyta tvarka

tokio įrenginio dalį ar kelis tokius įrenginius ar jų dalis, kuriems netaikomas reikalavimas turėti šio straipsnio 23 punkte nurodytą leidimą, bet kurių taršos šaltinius būtina kontroliuoti, ir kuriame nustatomos aplinkosauginės sąlygos nurodytiems įrenginiams eksploatuoti;

25) **aplinkos kokybės norma** – teisės aktuose nustatyti reikalavimai, kuriuos konkrečiu laikotarpiu turi atitikti aplinka arba konkreti jos dalis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [IX-2032](#), 2004-02-19, *Žin.*, 2004, Nr. 36-1179 (2004-03-07)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, *Žin.*, 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

2 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas reguliuoja visuomeninius santykius aplinkosaugos srityje, nustato pagrindines juridinių bei fizinių asmenų teises ir pareigas išsaugant Lietuvai būdingą biologinę įvairovę, ekologines sistemas bei kraštovaizdį, užtikrinant sveiką ir švarią aplinką, racionalų gamtos išteklių naudojimą Lietuvos Respublikoje, jos teritoriniuose vandenyse, kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje.

Šio įstatymo pagrindu priimami kiti gamtos išteklių naudojimą bei aplinkos apsaugą reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai.

Šis įstatymas skirtas užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, įgyvendinimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2032](#), 2004-02-19, *Žin.*, 2004, Nr. 36-1179 (2004-03-07)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

3 straipsnis. Aplinkos apsaugos objektas

Aplinkos apsaugos objektas yra Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti aplinka ir Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys gamtos ištekliai.

4 straipsnis. Aplinkos apsaugos principai

Aplinkos apsauga Lietuvos Respublikoje yra visos valstybės bei kiekvieno jos gyventojo rūpestis ir pareiga.

Aplinkos apsaugos valdymo politika ir praktika turi nukreipti visuomeninius bei privačius interesus aplinkos kokybei gerinti, skatinti gamtos išteklių naudotojus ieškoti būdų ir priemonių, kaip išvengti arba sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, bei ekologizuoti gamybą.

Gamtos ištekliai turi būti naudojami racionaliai ir kompleksiskai, atsižvelgiant į aplinkos išsaugojimo bei atkūrimo galimybes ir Lietuvos Respublikos gamtos bei ekonomikos ypatumus.

Aplinkos apsauga grindžiama visapusiška, teisinga ir laiku sukaupta informacija apie aplinką.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

5 straipsnis. Lietuvos Respublikos Seimo kompetencija aplinkos apsaugos srityje

Lietuvos Respublikos Seimas, formuodamas aplinkos apsaugos valstybės politiką:

- 1) nustato pagrindines aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo politikos kryptis;
- 2) tvirtina aplinkos apsaugos strategiją;
- 3) tvirtina valstybės biudžeto asignavimus aplinkos apsaugos priemonėms finansuoti;

4) ratifikuoja ir denonsuoja svarbiausias Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo tarptautines sutartis;

5) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

6 straipsnis. Valstybinio aplinkos apsaugos valdymo sistema

Valstybinį aplinkos apsaugos valdymą Lietuvos Respublikoje vykdo Vyriausybė, Aplinkos ministerija, kitos įgaliotos valstybės institucijos.

Aplinkos apsaugos valdymą savivaldybių teritorijose įstatymų nustatyta tvarka vykdo vietos savivaldos atitinkamos institucijos.

Kiekviena iš šių institucijų atsako už šio įstatymo joms priskirtų funkcijų vykdymą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama aplinkos apsaugos valstybės politiką:

1) Aplinkos ministerijos teikimu tvirtina aplinkos apsaugos strategijos veiksmų programą, valstybines gamtos išteklių naudojimo ir aplinkos apsaugos programas bei schemas;

2) įstatymų nustatyta tvarka formuoja valstybės institucijų, įgyvendinančių aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo politiką, sistemą;

3) koordinuoja valstybės ir vietos savivaldos valdymo institucijų veiklą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje;

4) sudaro ir įgyvendina Lietuvos Respublikos tarpvalstybines sutartis aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje;

5) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vykdydama aplinkos apsaugos valdymą ir valstybinį gamtos išteklių naudojimo reguliavimą:

1) organizuoja ir koordinuoja valstybės strategijos įgyvendinimą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje, rengia valstybines ilgalaikes ir tikslines aplinkos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo programas, numato jų įgyvendinimo tvarką ir kontroliuoja, kaip jos vykdomos;

2) organizuoja ir koordinuoja valstybinės svarbos aplinkos apsaugos schemų, kitų aplinkos apsaugos priemonių rengimą, taip pat rengia šias schemas ir priemones, numato jų įgyvendinimo (taikymo) mechanizmą, kontroliuoja, kaip jos vykdomos (taikomos);

3) rengia įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo klausimais projektus, organizuoja bendrųjų, specialiųjų bei detaliųjų teritorinio planavimo dokumentų aplinkos apsaugos klausimais rengimą, pagal savo kompetenciją derina valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų teisės aktų, reguliuojančių ūkinę ir kitokią veiklą, galinčią turėti poveikio aplinkai, projektus bei teritorinio planavimo dokumentus, kad jie atitiktų aplinkos apsaugos įstatymus ir kitus teisės aktus;

4) pagal savo kompetenciją rengia ir tvirtina aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo normas, normatyvus, standartus bei taisykles;

5) pagal savo kompetenciją nustato gamtos išteklių naudojimo limitus ir sąlygas, leidimų išdavimo tvarką, reglamentuoja ir kontroliuoja gamtos išteklių apskaitą, organizuoja valstybinių kadastrų bei registrų, priskirtų ministerijos kompetencijai, sudarymą bei tvarkymą;

6) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei saugomų teritorijų steigimo projektus;

7) reglamentuoja ir kontroliuoja veiklą saugomose teritorijose, organizuoja valstybinių rezervatų, nacionalinių ir regioninių parkų valdymą, sudaro ir tikslina Raudonąją knygą, organizuoja ir atlieka darbus, susijusius su retų bei nykstančių augalų, grybų ir gyvūnų išsaugojimu bei gausinimu, reglamentuoja augalų, gyvūnų medžioklės ir žūklės trofėjų įvežimo, išvežimo, tranzito, tarptautinės prekybos retomis ir nykstančiomis augalų ir gyvūnų rūšimis, taip pat gyvūnų laikymo nelaisvėje tvarką;

8) nustato ir kontroliuoja išmetamų (išleidžiamų, paskleidžiamų) į aplinką teršalų (išskyrus radionuklidus) normas bei apskaitos tvarką, nustato leidimų išmesti (išleisti, paskleisti) teršalus (išskyrus radionuklidus) išdavimo tvarką;

9) nustato pavojingų cheminių medžiagų ir pavojingų atliekų, genetiškai modifikuotų organizmų bei potencialių biologinės taršos šaltinių gamybos ir įvežimo, tranzito, išvežimo, naudojimo, saugojimo, laidojimo, nukenksminimo, utilizavimo ir apskaitos tvarką;

10) nustato tvarką, kuria įvertinama, ar produkcija atitinka aplinkos apsaugos reikalavimus, organizuoja šį darbą;

11) rengia ir tvirtina aplinkai padarytos žalos apskaičiavimo metodikas;

12) organizuoja ir koordinuoja kompleksinį aplinkos monitoringą, kuria ir nuolat papildo aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kompiuterizuotą informacijos sistemą, naudojasi šia informacija;

13) pagal savo kompetenciją organizuoja ir koordinuoja mokslo tyrimus, susijusius su gamtos ištekliais ir jų naudojimu bei aplinkos apsauga;

14) nustatyta tvarka naudoja Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas;

15) nustatyta tvarka pagal savo kompetenciją palaiko ryšius su užsienio valstybių atitinkamomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, rengia tarptautinių sutarčių projektus, pasirašo šias sutartis, organizuoja jų įgyvendinimą, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar Ministro Pirmininko pavedimu atstovauja Lietuvos Respublikai užsienio valstybėse ar tarptautinėse organizacijose;

16) rengia ataskaitas apie aplinkos būklę Lietuvos Respublikoje, koordinuoja ir pagal savo kompetenciją organizuoja visuomenės aplinkosauginį švietimą bei informavimą, rūpinasi aplinkos apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimu;

17) vykdo valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, nustato valstybinės aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolės vykdymo tvarką;

18) teikia pasiūlymus dėl aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo ekonominės sistemos formavimo, dalyvauja nustatant muitų už įvežamus ir išvežamus gamtos išteklius politiką;

19) organizuoja kitų aplinkos apsaugos priemonių įgyvendinimą ir kontrolę;

20) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Kitų valstybės institucijų funkcijas aplinkos apsaugos srityje nustato kiti įstatymai bei šių institucijų nuostatai.

Vietos savivaldos institucijos, organizuodamos aplinkos apsaugos įstatymų, Vyriausybės bei Aplinkos ministerijos priimtų norminių aktų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą:

1) valdo, naudoja ir saugo joms priskirtus gamtos išteklius ir aplinkosaugos objektus;

2) paskirsto pagal savivaldybėms nustatytus limitus valstybinius gamtos išteklius;

3) rengia, tvirtina ir įgyvendina savivaldybių aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo programas, schemas ir kitas aplinkos apsaugos priemones;

4) nustatyta tvarka naudoja Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšas, tvirtina asignavimus aplinkos apsaugai;

5) steigia ir tvarko įstatymų nustatyta tvarka savivaldybės saugomas teritorijas, kraštovaizdžio objektus;

6) pagal kompetenciją nagrinėja ir derina planuojamos veiklos objektų projektus;

7) tvarko miestų ir kaimų gyvenamųjų vietovių želdynus, rengia ir tvirtina želdinių apsaugos taisykles, skelbia saugotinais vertingus dendrologiniu, ekologiniu, estetiniu, kultūriniu bei kraštovaizdžio formavimo požiūriu medžius ir krūmus, augančius valstybinėje ne miškų ūkio paskirties žemėje ir privačioje žemėje. Vyriausybės įgaliota institucija nustato kriterijus, pagal kuriuos medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniams;

8) nustato savo teritorijoje griežtesnius už valstybinius normatyvus, suderinusios su juos patvirtinusiomis valstybės institucijomis;

9) pagal kompetenciją priima sprendimus ir kontroliuoja jų vykdymą;

10) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [IX-1610](#), 2003-06-10, *Žin.*, 2003, Nr. 61-2763 (2003-06-27)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Nr. [XI-783](#), 2010-04-27, *Žin.*, 2010, Nr. 54-2646 (2010-05-11)

Nr. [XI-1538](#), 2011-06-28, *Žin.*, 2011, Nr. 91-4315 (2011-07-19)

II SKYRIUS. LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ, SUINTERESUOTOS VISUOMENĖS, KITŲ JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS

Skyriaus pavadinimas keistas:

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

7 straipsnis. Suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų teisės

1. Vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, suinteresuota visuomenė turi teisę:

1) nustatyta tvarka gauti informaciją apie aplinką;

2) nustatyta tvarka dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese;

3) reikalauti, kad būtų nutrauktas kenksmingas ūkinės veiklos objektų poveikis aplinkai;

4) įstatymų nustatyta tvarka teikti pasiūlymus dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo;

5) atlikti visuomeninį poveikio aplinkai vertinimą;

6) organizuoti ir dalyvauti vykdant visuomeninę aplinkos kontrolę;

7) reikalauti, kad valstybės valdžios ir valdymo institucijos organizuotų aplinkosauginį švietimą ir mokymą, taip pat nevaržomai skleisti aplinkos apsaugos idėjas;

8) Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka paduoti skundą (prašymą), reikalaudami imtis atitinkamų veiksmų, kad būtų išvengta ar sumažinta žala aplinkai arba atkurta iki pradinės aplinkos būklė, ir reikalaudami nubausti asmenis, kaltus dėl kenksmingo poveikio aplinkai, ir pareigūnus, kurių priimti sprendimai ar veiksmai (neveikimas) pažeidė piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus;

9) lankytis gamtinėse teritorijose, išskyrus tas, kurių lankymas draudžiamas ar ribojamas;

10) Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, jei mano, kad jo (jų) prašymas, pateiktas teisės aktų, reglamentuojančių teisę gauti informaciją apie aplinką, nustatyta tvarka, buvo neteisėtai atmestas, į jį buvo iš dalies ar visiškai netinkamai atsakyta arba į prašymą deramai neatsižvelgta pagal teisės aktus, reglamentuojančius teisę gauti informaciją apie aplinką.

2. Suinteresuota visuomenė turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

8 straipsnis. Valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijų pareigos užtikrinant piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų teises

Valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos pagal savo kompetenciją privalo :

1) stebėti aplinkos kokybės pokyčius ir informuoti apie tai visuomenę, nustatyti ekologiškai pagrįstus ir techniniu požiūriu įgyvendinamus aplinkos kokybės normatyvus bei standartus;

2) tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais;

3) viešai skelbti ūkinės veiklos, galinčios turėti kenksmingo poveikio aplinkai, projektus;

4) neleisti, kad ūkinės veiklos subjektai pažeistų aplinkos apsaugos įstatymus, normatyvus ir standartus;

5) įvertinti ir deramai atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo privalomumo;

6) įvertinti ir deramai atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai;

7) užtikrinti, kad būtų atlyginta padaryta žala ar neigiamas poveikis aplinkai, o neteisėta veikla padarę žalą aplinkai kalti asmenys – nubausti;

8) organizuoti aplinkosauginį švietimą ir mokymą, nustatyta tvarka teikti informaciją apie aplinką;

9) skatinti piliečius, suinteresuotą visuomenę, kitus juridinius ir fizinius asmenis dalyvauti priimant ir įgyvendinant sprendimus aplinkos apsaugos srityje;

10) nustatyta tvarka reikalauti, kad atsakingi asmenys imtųsi prevencinių, aplinkos atkūrimo ar kitų aplinkos apsaugos priemonių, taip pat kontroliuotų, kaip vykdomos šios priemonės.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

9 straipsnis. Piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų pareigos

Piliečiai, suinteresuota visuomenė, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo saugoti aplinką, tausoti gamtos išteklius ir nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei interesų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

10 straipsnis. Užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės teisės ir pareigos

Užsienio valstybių piliečiai bei asmenys be pilietybės privalo vykdyti šio įstatymo nustatytas Lietuvos Respublikos piliečių pareigas ir turi visas šiame įstatyme įtvirtintas Lietuvos Respublikos piliečių teises, jeigu kiti Lietuvos Respublikos įstatymai nenumato kitko.

III SKYRIUS. GAMTOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS IR APSKAITA

11 straipsnis. Gamtos išteklių naudojimo objektas

Gamtos išteklių naudojimo objektas yra Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys gamtos ištekliai.

12 straipsnis. Saugomos teritorijos ir gamtinis karkasas

Saugomos teritorijos yra:

1) išsaugančios - rezervatai, draustiniai bei saugomi kraštovaizdžio objektai;

2) apsaugančios - įvairios paskirties apsaugos zonos;

3) gamtos išteklius atkuriančios - saugomi gamtos išteklių sklypai;

4) kompleksinės paskirties - valstybiniai (nacionaliniai ir regioniniai) parkai, biosferos monitoringo teritorijos - biosferos rezervatai ir biosferos poligonai.

Gamtinio pobūdžio saugomas teritorijas ir kitas aplinkos apsaugos požiūriu svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias bendrą kraštovaizdžio stabilumą, į bendrą kraštotvarkos ekologinio kompensavimo zonų sistemą jungia gamtinis karkasas.

Saugomų teritorijų apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą jose reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, kiti įstatymai ir teisės aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

13 straipsnis. Valstybinė gamtos išteklių apskaita

Valstybinės gamtos išteklių apskaitos, kadastrų tvarkymo ir atskaitomybės tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

13¹ straipsnis. Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastras

1. Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastras yra valstybės kadastras.

2. Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastras steigiamas, reorganizuojamas ir likviduojamas Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastrą tvarko vadovaujanti kadastro tvarkymo įstaiga – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir kadastro tvarkymo įstaiga – Aplinkos apsaugos agentūra.

3. Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastre Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka registruojami šie paviršiniai vandens telkiniai:

1) upės, kurių ilgis ne mažesnis kaip 3 kilometrai arba baseino plotas ne mažesnis kaip 5 kvadratiniai kilometrai;

2) ežerai ir tvenkiniai, kurių vandens paviršiaus plotas ne mažesnis kaip 0,5 hektaro;

3) upės, ežerai, tvenkiniai, kanalai ir dirbtiniai nepratekami paviršiniai vandens telkiniai, priskirti valstybinės reikšmės vidaus vandens telkiniams arba kuriuose vykdomas valstybinis aplinkos monitoringas;

4) paviršiniai vandens telkiniai, jungiantys Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro objektus, nurodytus šios dalies 1–3 punktuose.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [X-1744](#), 2008-10-06, Žin., 2008, Nr. 120-4550 (2008-10-18)

14 straipsnis. Gamtos išteklių naudotojai

Gamtos išteklių naudotojais gali būti juridiniai ir fiziniai asmenys.

Gamtos išteklių naudojimo pagrindas yra nuosavybės arba naudojimosi teisė.

Gamtos išteklių naudotojai privalo:

1) savo lėšomis įvertinti ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai;

2) racionaliai ir taupiai naudoti gamtos išteklius, nepažeisti aplinkos apsaugos reikalavimų;

3) įgyvendinti priemones, naikinančias arba mažinančias neigiamą poveikį aplinkai;

4) paaiškėjus, kad aplinkai gresia pavojus, imtis priemonių, kad būtų jo išvengta, o atsiradus žalingiems padariniams, neatidėliodami juos pašalinti ir informuoti atitinkamus aplinkos apsaugos pareigūnus bei institucijas;

5) nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei teisėtų interesų;

6) neteisėta veika padarę žalą aplinkai padarytąją žalą atlyginti;

7) vykdyti teisėtus įgaliotų aplinkos apsaugos institucijų bei jų pareigūnų reikalavimus.

Straipsnio pakeitimai:

IV SKYRIUS. ŪKINĖS VEIKLOS REGULIAVIMAS

15 straipsnis. Poveikio aplinkai vertinimas

Ūkinė veikla planuojama ir vykdoma remiantis šiuo ir kitais įstatymais, norminiais aktais, aplinkos monitoringo, valstybinės gamtos išteklių apskaitos duomenimis, aplinkos apsaugos programomis bei schemomis, kraštotvarkos projektais bei generaliniais planais atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos gamtos potencialą.

Ūkinės veiklos leidimas, skirtas planuojamai veiklai, kuriai pagal Lietuvos Respublikos planuojamos Ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą ar atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo, gali būti išduotas esant galiojančiam atsakingos institucijos teigiamam sprendimui dėl planuojamos Ūkinės veiklos galimybių ar atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadai, kad atlikti poveikio aplinkai vertinimą yra neprivaloma.

Šio straipsnio antroje dalyje nurodytos institucijos įvertina pateiktą dokumentaciją apie galimą Ūkinės veiklos įtaką aplinkai ir pateikia pagal savo kompetenciją išvadas arba motyvuotą sprendimą dėl veiklos galimumo. Sprendimas privalomas institucijai, išduodančiai leidimus Ūkinei veiklai.

Dokumentacijos apie Ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai rengimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

16 straipsnis. Ūkinės veiklos, galinčios turėti poveikio aplinkai, projektavimas

Juridinių bei fizinių asmenų Ūkinės veiklos, galinčios turėti poveikį aplinkai, teritorinis organizavimas ir aplinkos tvarkymo valstybinis reguliavimas vykdomas pagal bendrojo ir specialiojo teritorinio planavimo dokumentus.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, projektuojantys objektų, galinčių turėti poveikio aplinkai, statybą, rekonstravimą ar plėtimą, rengiantys bendruosius ir specialiuosius teritorinio planavimo projektus, projektinėje dokumentacijoje privalo numatyti priemones gamtos ištekliams racionaliai naudoti, neigiamam poveikiui aplinkai išvengti.

Projektinė dokumentacija nustatyta tvarka suderinama su vietos savivaldos institucijomis ir Aplinkos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

17 straipsnis. Ūkinės veiklos objektų statyba, rekonstravimas ir plėtimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys gali statyti, rekonstruoti ar plėsti Ūkinės veiklos objektus tik turėdami šio įstatymo 16 straipsnio reikalavimus atitinkančią projektinę dokumentaciją.

Ūkinės veiklos objektų statyba, rekonstravimas ar plėtimas be projektinės dokumentacijos, numatytos šio įstatymo 16 straipsnyje, arba nesilaikant joje nustatytų aplinkos apsaugos reikalavimų, pažeidžiant statybos, rekonstravimo ar plėtimo darbų aplinkosauginius apribojimus užtraukia įstatymų numatytą atsakomybę.

Atsakomybės taikymas neužkerta kelio šio įstatymo 6 straipsnyje nurodytoms valstybinio aplinkos apsaugos valdymo ir kontrolės institucijoms arba jų pareigūnams nustatyta tvarka sustabdyti Ūkinės veiklos objektų statybos, rekonstravimo ar plėtimo darbus.

18 straipsnis. Pastatytų, rekonstruotų ir išplėstų ūkinės veiklos objektų priėmimas

Pastatyti, rekonstruoti ir išplėsti ūkinės veiklos objektai priimami eksploatuoti tik įvykdžius visas projektinėje dokumentacijoje numatytas aplinkos apsaugos priemones.

Priimant pastatytus, rekonstruotus, išplėstus ūkinės veiklos objektus, dalyvauja Aplinkos ministerijos sistemos pareigūnai arba pateikiamos jų išvados.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

19 straipsnis. Ūkinės veiklos objektų eksploatavimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, prieš pradėdami eksploatuoti ūkinės veiklos objektus ir vykdydami ūkinę veiklą, privalo įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gauti leidimą.

Juridiniai ir fiziniai asmenys ūkinės veiklos objektus eksploatuoja pagal leidime nustatytas sąlygas ir neviršydami aplinkos apsaugos normatyvų bei standartų.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuodami ūkinės veiklos objektus, kurių veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalo savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį, teršimo poveikį aplinkai, užtikrinti informacijos apie tai viešumą ir sudaryti sąlygas teršimo kontrolei.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuodami ūkinės veiklos objektus, privalo nustatyta tvarka vykdyti gamtos išteklių naudojimo ir išmetamų (išleidžiamų, paskleidžiamų) į aplinką teršalų apskaitą.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuojantys ūkinės veiklos objektus ar vykdančys ūkinę veiklą, kai nereikalingas leidimas, privalo laikytis tokiems objektams bei veiklai nustatytų aplinkos apsaugos normatyvų ir standartų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

19¹ straipsnis. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas

Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų (toliau – TIPK leidimas) išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklės tvirtina aplinkos ministras. Šios taisyklės nustato paraiškos TIPK leidimui gauti ar pakeisti (toliau – TIPK paraiška) rengimo, pateikimo ir derinimo, TIPK leidimo projekto rengimo, TIPK leidimo išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo tvarką, taip pat informacijos teikimo kitai Europos Sąjungos valstybei narei, konsultavimosi su kita Europos Sąjungos valstybe nare, informavimo apie priimtą sprendimą išduoti TIPK leidimą tvarką, kitos Europos Sąjungos valstybės narės visuomenės informavimo tvarką.

Fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar šio juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys (toliau šiame straipsnyje – fizinis ar juridinis asmuo) turi teisę eksploatuoti įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis), nurodytą šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse, šio asmens eksploatuojamą ar valdomą nuosavybės teisės, nuomos, panaudos, patikėjimo teisės ar kitu teisiniu pagrindu, tik turėdamas galiojantį TIPK leidimą ir jame nustatytais sąlygomis. Fiziniai ar juridiniai asmenys privalo eksploatuoti įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis), nurodytą šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse, laikydamiesi šių principų: imasi visų atitinkamų taršos prevencijos priemonių; taiko geriausius prieinamus gamybos būdus, kurių apibrėžtį nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija; nesukelia didelės taršos; užtikrina atliekų prevenciją, o jeigu atliekos susidaro, – laikydamiesi Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nustatytų atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo, užtikrina, kad jos būtų paruoštos naudoti pakartotinai, perdirbtos, kitaip panaudotos, o jeigu tai techniškai ir ekonomiškai neįmanoma, – pašalintos, stengiantis išvengti bet kokio poveikio aplinkai arba jį sumažinti;

energiją naudoja efektyviai; imasi priemonių, būtinų avarijoms išvengti ir (ar) jų padariniams apriboti; galutinai nutraukdami veiklą imasi priemonių, būtinų taršos grėsmei išvengti ir eksploatavimo vietos būklei tinkamai atkurti.

TIPK leidimą išduoda, pakeičia ir galiojimą panaikina aplinkos ministro įgaliota institucija (įgaliotos institucijos).

TIPK paraiškas derina ir pagal kompetenciją dalyvauja nustatant TIPK leidimo sąlygas visuomenės sveikatos centrai apskrityse, vykdydami Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo ir Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo jiems priskirtas funkcijas triukšmo valdymo ir kvapų kontrolės srityje šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais.

Aplinkos ministro įgaliota institucija apie gautą paraišką TIPK leidimui gauti ir apie galimybę susipažinti su TIPK paraiška informuoja savivaldybės vykdomąją instituciją. Savivaldybės vykdomoji institucija, turinti pastabų dėl TIPK paraiškos, per 7 darbo dienas pateikia pastabas aplinkos ministro įgaliotai institucijai.

TIPK leidimo projektą aplinkos ministro įgaliota institucija rengia, kai yra gautas šio straipsnio 4 dalyje nurodytos įstaigos sprendimas derinti TIPK paraišką arba per šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatytą terminą nepateiktas šios įstaigos sprendimas derinti TIPK paraišką ar jos nederinti ir kai šioje dalyje nurodyta aplinkos ministro įgaliota institucija, įvertinusi TIPK paraišką, priima sprendimą TIPK paraišką priimti.

Sprendimo priimti TIPK paraišką ir sprendimo išduoti TIPK leidimą priėmimo tvarka ir terminai nustatomi šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse. TIPK leidimą aplinkos ministro įgaliota institucija privalo išduoti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo sprendimo priimti TIPK paraišką priėmimo dienos.

TIPK leidimas išduodamas, jeigu šio straipsnio 2 dalyje nurodytas įrenginys (jo dalis, keli įrenginiai ar jų dalys) ir numatomos minėto įrenginio eksploatavimo sąlygos atitinka šio straipsnio 1 dalyje nurodytų taisyklių reikalavimus.

TIPK leidimas neišduodamas, jeigu:

- 1) po to, kai buvo priimtas sprendimas priimti TIPK paraišką, nustatoma, kad TIPK paraiškoje ir (ar) kituose dokumentuose, kuriuos pateikti reikalaujama pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytas taisykles, buvo pateikta informacija, žinant, kad ji klaidinga ar suklaidota;

- 2) anksčiau išduoto TIPK leidimo galiojimas buvo panaikintas šio straipsnio 12 dalies 1, 2, 3 ar 6 punktuose nustatytais atvejais ir nuo TIPK leidimo galiojimo panaikinimo dienos nepraėjo 6 mėnesiai.

TIPK leidimas pakeičiamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais. TIPK leidimas keičiamas, kai yra viena iš šių sąlygų:

- 1) planuojamas esminis pakeitimas (kai planuojama pakeisti šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nurodyto įrenginio (jo dalies, kelių įrenginių ar jų dalių) pobūdį ar veikimą arba planuojama jį išplėsti, kai toks pakeitimas ar išplėtimas gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį žmonių sveikatai arba aplinkai, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme);

- 2) išduotame TIPK leidime šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka nustatytos sąlygos, kurioms esant TIPK leidimas turi būti pakeičiamas, ir šio TIPK leidimo pakeitimo terminai;

- 3) pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytas taisykles nustatyta tvarka aplinkos ministro įgaliotai institucijai iš naujo apsvarsčius TIPK leidimo sąlygas, nustatoma, kad būtina pakeisti TIPK leidimą (stebėsenos (monitoringo) rezultatai rodo, kad įrenginio keliama tarša yra tokia didelė, kad TIPK leidime įrašytos teršalų išmetimo ribinės vertės turi būti peržiūrimos arba naujos ribinės vertės turi būti įrašomos į TIPK leidimą; įrenginio eksploatavimo saugai reikia naudoti kitas technologijas; pasikeitus teisės aktų reikalavimams, kai reikia nustatyti griežtesnes įrenginio eksploatavimo sąlygas ar kitaip užtikrinti naujo ar pakeisto aplinkos apsaugos normatyvo ar aplinkos apsaugos standarto laikymąsi ir (ar) atitiktį naujai ar pakeistai aplinkos kokybės normai;

pasikeitus kitiems reikalavimams ar dokumentams, kurių reikalavimų šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka būtina laikytis, arba jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka yra galimybė taikyti kitas priemones išmetamiems teršalams sumažinti);

4) pasikeitus šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fiziniam ar juridiniam asmeniui, eksploatuojančiam įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis).

Šio straipsnio 10 dalyje nurodytais atvejais šio straipsnio 2 dalyje nurodytas fizinis ar juridinis asmuo privalo kreiptis į šio straipsnio 3 dalyje nurodytą instituciją dėl TIPK leidimo pakeitimo.

TIPK leidimo galiojimas panaikinamas, kai yra bent viena iš šių sąlygų:

1) įrenginys (jo dalis, keli įrenginiai ar jų dalys) eksploatuojamas nesilaikant TIPK leidime nustatytų sąlygų ir asmuo, kurio vykdoma aplinkai kenksminga veikla buvo sustabdyta Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nustatytais pagrindais, per aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų nurodytą laikotarpį nepašalina nustatytų pažeidimų;

2) kai šio straipsnio 10 dalies 2, 3 ir 4 punktuose nurodytais atvejais TIPK leidimo turėtojas nepakeičia TIPK leidimo per šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatytą terminą ir jose nustatyta tvarka;

3) nustatoma, kad TIPK leidimui gauti ir (ar) pakeisti buvo pateikta informacija, kuria remiantis buvo nustatytos TIPK leidimo sąlygos, žinant, kad ji klaidinga ar suklastota;

4) TIPK leidimo turėtojo prašymu;

5) likvidavus šio straipsnio 2 dalyje nurodytą juridinį asmenį, turintį TIPK leidimą, mirus šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fiziniam asmeniui, turinčiam TIPK leidimą, pripažinus jį neveiksniumi ar ribotai veiksniumi ar pripažinus jį nežinia kur esančiu, jeigu asmens teisių perėmėjas nustatyta tvarka nesikreipia dėl TIPK leidimo pakeitimo;

6) neįvykdžius Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo nustatyta tvarka priimto nutarimo stabdyti aplinkai kenksmingą veiklą.

TIPK leidimo galiojimas panaikinamas jį išdavusios institucijos motyvuotu sprendimu šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka. TIPK leidimo turėtojas apie tai informuojamas raštu, išskyrus šio straipsnio 12 dalies 5 punkte nurodytus atvejus, nurodant TIPK leidimo galiojimo panaikinimo priežastis.

Jeigu pažeidimas yra mažareikšmis, kuriuo nepadaryta esminės žalos šio įstatymo ir Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių pramoninių išmetamų teršalų kontrolę, saugomiems interesams ir kuriuo nepadaryta esminės žalos aplinkai, žmonių sveikatai, ir asmuo, turintis TIPK leidimą, nutraukė veiksmus, kuriais pažeidžiama teisė, pašalino veiksmų padarinius ir atlygino žalą, o šio įstatymo reikalavimų laikymasis gali būti užtikrintas kitais būdais, aplinkos ministro įgaliota institucija, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, gali nepanaikinti TIPK leidimo galiojimo.

Aplinkos ministro įgaliota institucija (įgaliotos institucijos) privalo šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka peržiūrėti TIPK leidimo sąlygas ir šio straipsnio 10 dalies 3 punkte nurodytais atvejais informuoti TIPK leidimo turėtoją apie pareigą per nustatytą terminą pakeisti TIPK leidimą.

Pastaba. Leidimams eksploatuoti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ straipsnyje nurodytus įrenginius (ar jų dalis, ar kelis tokius įrenginius), išduotiems iki 2013 m. birželio 1 d., taikomos šio įstatymo (Nr. [XII-287](#)) nuostatos dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų keitimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nustatytais terminais ir tvarka.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

19² straipsnis. Taršos leidimas

Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklės tvirtina aplinkos ministras. Šios taisyklės nustato paraiškos taršos leidimui gauti ar pakeisti rengimo, pateikimo, taršos leidimo projekto rengimo, taršos leidimo išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo tvarką.

Fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar šio juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys (toliau šiame straipsnyje – fizinis ar juridinis asmuo) turi teisę eksploatuoti įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis), nurodytą šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse, šio asmens eksploatuojamą ar valdomą nuosavybės teisės, nuomos, panaudos, patikėjimo teisės ar kitu teisiniu pagrindu, tik turėdamas galiojantį taršos leidimą ir jame nustatytomis sąlygomis. Fiziniai ar juridiniai asmenys privalo eksploatuoti įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis) laikydamiesi šių principų: imasi visų atitinkamų taršos prevencijos priemonių; nesukelia didelės taršos; užtikrina atliekų prevenciją, o jeigu atliekos susidaro, – laikydamiesi Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nustatytų atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo, užtikrina, kad jos būtų paruoštos naudoti pakartotinai, perdirbtos, kitaip panaudotos, o jeigu tai techniškai ir ekonomiškai neįmanoma, – pašalintos, stengiantis išvengti bet kokio poveikio aplinkai arba jį sumažinti; energiją naudoja efektyviai; imasi priemonių, būtinų avarijoms išvengti ir (ar) jų padariniams apriboti.

Taršos leidimus išduoda, pakeičia ir galiojimą panaikina aplinkos ministro įgaliota institucija (įgaliotos institucijos). Leidimą aplinkos ministro įgaliota institucija privalo išduoti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo paraiškos priėmimo dienos.

Taršos leidimas išduodamas, jeigu šio straipsnio 2 dalyje nurodytas įrenginys (jo dalis, keli įrenginiai ar jų dalys) ir numatomos minėto įrenginio eksploatavimo sąlygos atitinka šio straipsnio 1 dalyje nurodytų taisyklių reikalavimus.

Taršos leidimas neišduodamas, jeigu:

1) nustatoma, kad dokumentuose, kuriuos reikalaujama pateikti pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytas taisykles, norint gauti taršos leidimą, buvo pateikta informacija, žinant, kad ji klaidinga ar suklastota;

2) anksčiau išduoto taršos leidimo galiojimas buvo panaikintas šio straipsnio 9 dalies 1, 2, 3 ar 6 punktuose nustatytais atvejais ir nuo taršos leidimo galiojimo panaikinimo dienos nepraejo 6 mėnesiai.

Taršos leidimas pakeičiamas, kai yra bent viena iš šių sąlygų:

1) kai planuojama pakeisti šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nurodyto įrenginio (jo dalies, kelių įrenginių ar jų dalių) pobūdį ar veikimą arba planuojama jį išplėsti, kai toks pakeitimas ar išplėtimas gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį žmonių sveikatai arba aplinkai, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme;

2) šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka atlikus taršos leidimo sąlygų peržiūrą, jeigu šiose taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka nustatoma, kad taršos leidimą reikia pakeisti;

3) pasikeitus teisės aktų reikalavimams, kai reikia nustatyti griežtesnes įrenginio (jo dalies, kelių įrenginių ar jų dalių) eksploatavimo sąlygas ar kitaip užtikrinti naujos ar pakeistos aplinkos kokybės normos, aplinkos apsaugos normatyvo ar aplinkos apsaugos standarto laikymąsi;

4) pasikeitus šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fiziniam ar juridiniam asmeniui, eksploatuojančiam įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis).

Šio straipsnio 3 dalyje nurodyta institucija (institucijos) privalo šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka peržiūrėti taršos leidimo sąlygas ir šio straipsnio 6 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytais atvejais informuoti taršos leidimo turėtoją apie pareigą per nustatytą terminą pakeisti taršos leidimą.

Šio straipsnio 6 dalyje nurodytais atvejais šio straipsnio 2 dalyje nurodytas fizinis ar juridinis asmuo privalo kreiptis į šio straipsnio 3 dalyje nurodytą instituciją dėl taršos leidimo pakeitimo.

Taršos leidimo galiojimas panaikinamas, kai yra bent viena iš šių sąlygų:

1) įrenginys (jo dalis, keli įrenginiai ar jų dalys) eksploatuojamas nesilaikant taršos leidime nustatytų sąlygų ir asmuo, kurio vykdoma aplinkai kenksminga veikla buvo sustabdyta Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nustatytais pagrindais, per aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų nurodytą laikotarpį nepašalina nustatytų pažeidimų;

2) taršos leidimo turėtojas šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka nepateikia paraiškos taršos leidimui pakeisti, kai jį privaloma pakeisti šio straipsnio 6 dalies 2, 3 ir 4 punktuose nurodytais atvejais;

3) nustatoma, kad taršos leidimui gauti ir (ar) pakeisti buvo pateikta informacija, kuria remiantis buvo nustatytos taršos leidimo sąlygos, žinant, kad ji klaidinga ar suklastota;

4) taršos leidimo turėtojo prašymu;

5) likvidavus šio straipsnio 2 dalyje nurodytą juridinį asmenį, turintį taršos leidimą, mirus šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fiziniam asmeniui, turinčiam taršos leidimą, pripažinus jį neveiksniu ar ribotai veiksniumi ar pripažinus jį nežinia kur esančiu, jeigu asmens teisių perėmėjas nustatyta tvarka nesikreipia dėl taršos leidimo pakeitimo;

6) neįvykdžius Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo nustatyta tvarka priimto nutarimo stabdyti aplinkai kenksmingą veiklą.

Taršos leidimo galiojimas panaikinamas jį išdavusios institucijos motyvuotu sprendimu šio straipsnio 1 dalyje nurodytose taisyklėse nustatyta tvarka. Taršos leidimo turėtojas apie tai informuojamas raštu, išskyrus šio straipsnio 9 dalies 5 punkte nurodytus atvejus, nurodant šio leidimo galiojimo panaikinimo priežastis.

Jeigu pažeidimas yra mažareikšmis, kuriuo nepadaryta esminės žalos šio įstatymo ir Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių šio straipsnio 2 dalyje nurodytų įrenginių (jo dalių, kelių įrenginių ar jų dalių) eksploatavimą, saugomiems interesams ir kuriuo nepadaryta esminės žalos aplinkai, žmonių sveikatai, ir asmuo, turintis taršos leidimą, nutraukė veiksmus, kuriais pažeidžiama teisė, pašalino veiksmų padarinius ir atlygino žalą, o šio įstatymo reikalavimų laikymasis gali būti užtikrintas kitais būdais, aplinkos ministro įgaliota institucija, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, gali nepanaikinti taršos leidimo galiojimo.

Pastaba. Leidimams eksploatuoti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19² straipsnyje nurodytus įrenginius (ar jų dalis, ar kelis tokius įrenginius), kuriems iki 2013 m. birželio 1 d. buvo išduoti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, taikomos šio įstatymo (Nr. [XII-287](#)) nuostatos dėl taršos leidimų keitimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

20 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų gamyba ir naudojimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, naudodami pavojingas chemines medžiagas, privalo laikytis nustatytos šių medžiagų naudojimo, saugojimo, apskaitos, laidojimo, nukenksminimo, transportavimo, tranzito, įvežimo ir išvežimo tvarkos. Tokios medžiagos saugomos, laidojamos ir nukenksminamos jų gamintojo ar naudotojo lėšomis.

Pavojingų cheminių medžiagų naudojimo, saugojimo, apskaitos ir leidimų išdavimo, laidojimo, nukenksminimo, tranzito, įvežimo, išvežimo tvarką nustato Aplinkos ministerija.

Lietuvos Respublikoje draudžiama cheminio ginklo gamyba, dislokavimas, tranzitas ir įvežimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, Žin., 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

21 straipsnis. Radioaktyviųjų medžiagų gamyba ir naudojimas

Radioaktyviųjų medžiagų ir radioaktyviųjų atliekų bei kitų jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių naudojimo, saugojimo, apskaitos, dėjimo į radioaktyviųjų atliekų atliekynus, dezaktyvacijos, įvežimo, išvežimo, vežimo tranzitu ir vežimo Lietuvos Respublikoje tvarką nustato Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymas, Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymas ir Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [XI-1538](#), 2011-06-28, *Žin.*, 2011, Nr. 91-4315 (2011-07-19)

22 straipsnis. Biologiniai taršos šaltiniai

Potencialių biologinių taršos šaltinių naudojimo, saugojimo, apskaitos, kūrimo, dauginimo, nuklenksminimo, tranzito, įvežimo, išvežimo tvarką bei normatyvus nustato Aplinkos ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija.

Lietuvos Respublikoje draudžiama biologinio ginklo gamyba, dislokavimas, tranzitas ir įvežimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

22⁽¹⁾ straipsnis. Genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai

Veiklą, susijusią su genetiškai modifikuotais organizmais ir genetiškai modifikuotais produktais, jų naudojimo valstybinį valdymą reglamentuoja, taip pat šių organizmų ir produktų naudotojų teises, pareigas ir atsakomybę nustato Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymas.

Įstatymo papildymas straipsniu:

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

23 straipsnis. Atliekų tvarkymas

Asmenys privalo laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytų atliekų tvarkymo reikalavimų. Atliekų tvarkymo išlaidas apmoka teršėjas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, *Žin.*, 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)

24 straipsnis. Neteko galios nuo 2005 m. balandžio 12 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-310](#), 97.06.26, *Žin.*, 1997, Nr.65-1540 (97.07.09)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

V SKYRIUS. APLINKOS BŪKLĖS STEBĖJIMO IR NEIGIAMO POVEIKIO APLINKAI RIBOJIMO SISTEMA

25 straipsnis. Aplinkos būklės stebėjimo sistema

Aplinkai ir jos komponentų būklei stebėti Lietuvos Respublikoje sudaroma vieninga aplinkos monitoringo sistema, apimanti valstybinį ir ūkio subjektų aplinkos monitoringą. Aplinkos ministerija vykdo aplinkos monitoringą ir koordinuoja ūkio subjektų vykdomą aplinkos monitoringą.

Valstybinis aplinkos monitoringas finansuojamas iš valstybės lėšų. Ūkio subjektai aplinkos monitoringą vykdo savo lėšomis.

Valstybinio ir ūkio subjektų aplinkos monitoringo turinį, struktūrą bei vykdymo tvarką nustato Aplinkos monitoringo įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

26 straipsnis. Neigiamo poveikio aplinkai ribojimo sistema

Neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai ribojamas aplinkos apsaugos normatyvais, standartais, limitais, teisinėmis ir ekonominio reguliavimo priemonėmis.

Lietuvos Respublikoje nustatomi cheminių, biologinių, fizikinių teršalų koncentracijų ribinių verčių aplinkoje bei atskiruose aplinkos komponentuose, išmetamų (išleidžiamų, paskleidžiamų) į aplinką teršalų, cheminių ir kitokių aplinkai pavojingų medžiagų naudojimo, gamtos išteklių naudojimo, triukšmo, vibracijos, elektromagnetinių laukų ir kitokio poveikio, radiacinio saugumo, bendrosios antropogeninės apkrovos ir kiti aplinkos apsaugos normatyvai.

Diegiant naujas technologijas, naujus gaminius ar medžiagas, jie turi atitikti aplinkos apsaugos ir kitų teisės aktų numatytus normatyvus, standartus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

27 straipsnis. Planų ir programų rengimas, jų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas

Planai ir programos, kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, rengiami ir įgyvendinami remiantis šiuo ir kitais įstatymais bei teisės aktais, reglamentuojančiais strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, teritorijų planavimą bei aplinkos stebėseną.

Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr. 39-1093 (00.05.12)

Nr. [IX-2032](#), 2004-02-19, *Žin.*, 2004, Nr. 36-1179 (2004-03-07)

VI SKYRIUS. EKONOMINIS APLINKOS APSAUGOS MECHANIZMAS

28 straipsnis. Aplinkos apsaugos ekonominės priemonės

Ekologiniai ir ekonominiai valstybės interesai derinami taikant Lietuvos Respublikos įstatymuose bei kituose teisės aktuose įtvirtintą ekonominį aplinkos apsaugos mechanizmą. Jį sudaro:

- 1) mokesčiai už gamtos išteklių naudojimą;
- 2) mokesčiai už aplinkos teršimą;
- 3) kreditavimo reguliavimas;
- 4) valstybės subsidijos;
- 5) kainų politika;
- 6) ekonominės sankcijos ir nuostolių kompensavimas;
- 7) kiti ekologiniai mokesčiai ir priemonės.

29 straipsnis. Aplinkos apsaugos ekonominių priemonių įgyvendinimo būdai

Mažaaatliekių technologijų diegimas, ekologiškos produkcijos gamyba skatinami mažinant mokesčius, teikiant kreditavimo lengvatas bei valstybės subsidijas.

30 straipsnis. Aplinkos apsaugos priemonių valstybinis finansavimas

Aplinkos apsaugos priemonės pagal atitinkamus norminius aktus finansuoja gamtos išteklių naudotojai, valstybė bei savivaldybės.

Aplinkos apsaugai skiriamos valstybės biudžeto lėšos naudojamos pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytas prioritetines kryptis ir programas.

Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos yra papildomi aplinkos apsaugos finansavimo šaltiniai. Papildomas finansavimo šaltinis gali būti užsienio kreditai.

Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas bei jų panaudojimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-2026](#), 00.10.12, *Žin.*, 2000, Nr. 90-2773 (00.10.27)

Nr. [IX-1610](#), 2003-06-10, *Žin.*, 2003, Nr. 61-2763 (2003-06-27)

VII SKYRIUS. APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖ KONTROLĖ IR TEISINĖ ATSAKOMYBĖ

Skyriaus pavadinimas keistas:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

31 straipsnis. Valstybinė aplinkos apsaugos kontrolė

Lietuvos Respublikoje valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę vykdo Aplinkos ministerijos sistemos pareigūnai – valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai.

Vykdydami tarnybines pareigas, valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai turi teisę:

1) nustatyta tvarka sustabdyti ūkinės ir kitos veiklos objektų statybą ar rekonstravimą, sustabdyti ar apriboti juridinių ir fizinių asmenų veiklą, jeigu pažeidžiami aplinkos apsaugos įstatymai arba ši veikla neatitinka aplinkos apsaugos normatyvų, taisyklių, limitų ir kitų nustatytų sąlygų;

2) pateikę tarnybinių pažymėjimą, netrukdomi įeiti (įvažiuoti) į visų įmonių, įstaigų, organizacijų, ūkių, karinių dalinių, pasienio ruožo teritorijas ir objektus, kad vykdytų juose valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę ir atliktų kontrolinius tyrimus bei matavimus;

3) valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės įstatymo ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka duoti privalomus nurodymus, surašyti protokolus, aktus ir kitokius nustatytos formos dokumentus;

4) nustatyta tvarka nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas;

5) sustabdyti ir tikrinti Lietuvos Respublikos bei užsienio valstybių laivus, kitas vandens transporto priemones Lietuvos Respublikos vidaus, teritoriniuose vandenyse ir ekonominėje zonoje - vykdyti juose valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, taip pat vykdyti šią kontrolę tarptautiniuose vandenyse esančiuose Lietuvos Respublikos laivuose;

6) kad būtų užkirstas kelias aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimams, už kuriuos numatyta administracinė ar baudžiamoji atsakomybė, sustabdyti ir apžiūrėti įtariamų asmenų transporto priemones, nustatyta tvarka atlikti asmens apžiūrą ir daiktų patikrinimą, paimti daiktus ir dokumentus, apžiūrėti įvykio vietą;

7) pagal tarptautinius įsipareigojimus tikrinti Lietuvos Respublikos juridinių ir fizinių asmenų veiklą, susijusią su gamtos išteklių naudojimu tarptautiniuose vandenyse;

8) įstatymų numatytais atvejais pristatyti aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjus į policiją arba gyvenvietės, apylinkės savivaldybės patalpas asmenybei nustatyti;

9) saugoti, nešioti ir panaudoti nustatyta tvarka tarnybinį ginklą bei specialiąsias priemones - antrankius, asmens apsaugai skirtas dujas, tarnybinius šunis, transporto priverstinio stabdymo priemones;

10) dėvėti nustatyto pavyzdžio uniformą.

Aplinkos ministerija, vykdydama valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, steigia neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių institucijas, tvirtina jų nuostatus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

32 straipsnis. Žala aplinkai ir aplinkos būklės atkūrimas

Pripažįstama, kad žala aplinkai padaryta, jeigu yra tiesioginis ar netiesioginis neigiamas poveikis:

1) palaikomai ar siekiamai išlaikyti rūšių ar buveinių tinkamai apsaugos būklei, taip pat biologinės įvairovės, miškų, kraštovaizdžio, saugomų teritorijų būklei;

2) paviršinio ir požeminio vandens ekologinei, cheminei, mikrobinei ir (arba) kiekybinei būklei ir (arba) ekologiniam pajėgumui (potencialui), kaip tai apibūdinta Lietuvos Respublikos vandens įstatyme;

3) žemei, tai yra žemės užteršimas, kai teršalai pasklinda žemės paviršiuje, įterpiami į žemę ar po ją (į žemės gelmes);

4) kitiems aplinkos elementams (jų funkcijoms), kai pažeidžiami aplinkos apsaugos reikalavimai.

Gamtos išteklių naudotojai bei asmenys, vykdančios ūkinę veiklą, (toliau – ūkio subjektai) privalo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų išvengta žalos aplinkai, žmonių sveikatai ir gyvybei, kitų asmenų turtui bei interesams, o padariusieji žalos privalo atkurti aplinkos būklę, esant galimybei, iki pirminės būklės, buvusios iki žalos aplinkai atsiradimo, ir atlyginti visus nuostolius. Pirminė būklė nustatoma pagal turimą informaciją apie geriausią aplinkos būklę.

Aplinkos būklė atkuriamą atgaivinant pažeistą aplinką ar jos elementus arba jų pažeistas funkcijas. Padarius žalą žemei (jos paviršiui ar gelmėms), kaip aplinkos elementams, būtina pašalinti bet kokią neigiamą poveikio žmonių sveikatai pavojų.

Žala aplinkai vertinama ir apskaičiuojama pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką, įvertinant pirminę būklę (sąlygas), neigiamo poveikio aplinkai reikšmingumą, natūralaus aplinkos atsikūrimo galimybes ir laiką, tačiau nevertinamas anksčiau, tai yra iki žalos aplinkai atsiradimo, nustatytas neigiamas poveikis, atsiradęs dėl konkrečios ūkinės veiklos, kurią nustatyta tvarka leidžia vykdyti įgaliotos institucijos ir kuri vykdoma nepažeidžiant aplinkos apsaugos reikalavimų.

Ūkinės veiklos, kurią nustatyta tvarka leidžia vykdyti įgaliotos institucijos ir kuri vykdoma nepažeidžiant aplinkos apsaugos reikalavimų, neigiamą poveikį aplinkai ūkio subjektai atlygina (kompensuoja) vykdydami šiame ir kituose įstatymuose nustatytuosius aplinkos apsaugos bei kitus reikalavimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

32⁽¹⁾ straipsnis. Prevencinių ir aplinkos atkūrimo priemonių taikymas

Esant realiai grėsmei, kad gali atsirasti žala aplinkai, ūkio subjektas privalo nedelsdamas imtis visų būtinų prevencinių priemonių. Jeigu reali žalos aplinkai grėsmė nepašalinama, nepaisant ūkio subjekto taikytų prevencinių priemonių, ūkio subjektas nedelsdamas privalo apie tai informuoti Aplinkos ministeriją arba jos įgaliotą instituciją.

Jeigu žala aplinkai atsirado, ūkio subjektas privalo nedelsdamas apie tai informuoti Aplinkos ministeriją ar jos įgaliotą instituciją ir imtis:

1) visų būtinų veiksmų, užtikrinančių teršalų ir (arba) kitų žalingų veiksnių skubią kontrolę, sulaikymą, pašalinimą ar kitokį valdymą siekiant sumažinti ar išvengti didesnės žalos aplinkai ir neigiamo poveikio žmonių sveikatai ar tolesnio jų pablogėjimo;

2) būtinų aplinkos atkūrimo priemonių pagal šio straipsnio penktosios dalies nuostatas.

Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija bet kuriuo momentu turi teisę ir pareigą:

1) reikalauti, kad ūkio subjektas pateiktų visą informaciją apie bet kurią situaciją, kurios metu atsirado žala aplinkai arba jos grėsmė arba kai įtariama, kad tokia situacija gali atsirasti;

2) reikalauti, kad ūkio subjektas imtųsi būtinų prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių;

3) reikalauti iš ūkio subjekto imtis arba duoti atitinkamam subjektui nurodymus dėl visų veiksmų, susijusių su teršalų surinkimu ir (arba) kitokių darančių žalą aplinkai veiksnių pašalinimu, kontrole ar kitokiu jų valdymu, kad būtų išvengta žalos arba sumažinta žala aplinkai ir neigiamas poveikis žmonių sveikatai;

4) duoti ūkio subjektui privalomus vykdyti nurodymus dėl prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių taikymo;

5) pati imtis būtinų prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių šio straipsnio ketvirtiojoje dalyje numatytais atvejais.

Jeigu ūkio subjektas nevykdo šiame straipsnyje numatytų pareigų ar neprivalo atlyginti prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių išlaidų arba nėra nustatytas atsakingas už žalą aplinkai asmuo, savivaldybės ir (arba) valstybės įgaliotos institucijos pagal kompetenciją pačios ar per trečiuosius asmenis vykdo būtinas priemones.

Aplinkos atkūrimo priemonės vykdomos tik turint Aplinkos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos išankstinį pritarimą. Aplinkos atkūrimo priemonių parinkimo bei išankstinio pritarimo gavimo tvarką nustato aplinkos ministras.

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

32⁽²⁾ straipsnis. Išlaidų atlyginimas

Visas prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių išlaidas atlygina ūkio subjektas, padaręs žalą aplinkai arba sukėlęs realią jos grėsmę, net ir tais atvejais, kai atitinkamas priemonės vykdė savivaldybės arba valstybės įgaliotos institucijos (pačios ar per trečiuosius asmenis).

Ūkio subjektas neprivalo atlyginti prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių išlaidų tik tuo atveju, jeigu žala aplinkai arba jos reali grėsmė atsirado dėl nenugalimos jėgos, taip pat jeigu jis įrodo, kad žala aplinkai ar reali jos grėsmė atsirado:

1) dėl trečiojo asmens veiksmų (veikimo, neveikimo), nors visos atitinkamos saugumo priemonės buvo taikytos;

2) tiksliai vykdant įstatymų įgaliotos institucijos privalomą nurodymą, išskyrus nurodymą dėl teršimo ar įvykio, kurį sukėlė pačio ūkio subjekto veikla (veikimas, neveikimas).

Ūkio subjekto išlaidas vykdant prevencines ir (arba) aplinkos atkūrimo priemones šio straipsnio antrojoje dalyje numatytais atvejais atlygina asmenys, padarę žalos aplinkai, o jeigu šių asmenų nustatyti neįmanoma, – valstybės ar savivaldybių institucijos.“

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

33 straipsnis. Ieškiniai dėl žalos atlyginimo

Pareikšti ieškinius dėl padarytos žalos turi teisę:

1) asmenys, kurių sveikatai, turtui ar interesams padaryta žalos;

2) Aplinkos ministerijos pareigūnai, kiti įstatymų įgalioti pareigūnai, kai padaryta žalos valstybės interesams.

Aplinkos ministerija, jai pavaldžios ar kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją ieškinius dėl žalos aplinkai bei kitų nuostolių, įskaitant prevencinių ir (arba) aplinkos atkūrimo priemonių vykdymą, atlyginimo gali pareikšti ūkio subjektui arba kitam asmeniui, padariusiam aplinkai žalos arba sukėlusiam realią jos grėsmę, per penkerius metus nuo dienos, kada šios priemonės buvo baigtos taikyti arba buvo nustatytas atsakingas ūkio subjektas arba kitas asmuo, atsižvelgus į tai, kuri iš minėtų aplinkybių atsirado vėliau.

Žala aplinkai ir kiti nuostoliai gali būti pripažinti kaip mažareikšmė žala ir neišieškomi, jeigu žala aplinkai yra nedidelė ir jos išieškojimo išlaidos didesnės už išieškomą sumą.

Žalos aplinkai ir kitų nuostolių pripažinimo mažareikšmė žala tvarką, mažareikšmės žalos išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodiką nustato aplinkos ministras, suderinęs su finansų ministru.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, *Žin.*, 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

34 straipsnis. Teisinė atsakomybė, ginčų aplinkos apsaugos klausimais nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo tvarka

Asmenys, pažeidę aplinkos apsaugos reikalavimus, atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Ūkio subjektams taikoma civilinė atsakomybė, neatsižvelgiant į jų kaltę, už bet kokią žalą aplinkai arba realią jos grėsmę, atsiradusią dėl jų ūkinės veiklos, išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus.

Šio straipsnio antroje dalyje nurodyta civilinė atsakomybė netaikoma asmenims, vykdančioms veiklą, kurios pagrindinė paskirtis – krašto apsauga arba tarptautinis saugumas bei kurios vienintelė paskirtis – apsauga nuo stichinių nelaimių.

Ginčus aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo klausimais įstatymų nustatyta tvarka nagrinėja ir sprendžia Lietuvos Respublikos teismai.

Ginčai tarp Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių juridinių bei fizinių asmenų sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nenumatyta kita šių ginčų nagrinėjimo ir sprendimo tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

VIII SKYRIUS. LIETUVOS RESPUBLIKOS TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS APLINKOS APSAUGOS SRITYJE

35 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinis bendradarbiavimas aplinkos apsaugos klausimais

Lietuvos Respublika, vadovaudamasi visuotinai pripažintais ir skelbiamais tarptautiniais aplinkos apsaugos principais, sudaro tarptautines sutartis aplinkos apsaugos klausimais, dalyvauja tarptautinių aplinkos apsaugos organizacijų veikloje.

Bendradarbiaudama su kitomis valstybėmis aplinkos apsaugos klausimais, Lietuvos Respublika:

- 1) siekia regioninio ir visuotinio ekologinio saugumo;
- 2) sprendžia regionines bei globalines aplinkos apsaugos problemas;
- 3) teikia suinteresuotoms šalims objektyvią informaciją apie ekologinę situaciją Lietuvoje;
- 4) tvarko ir reguliuoja bendrus gamtos išteklių klausimus;
- 5) prisideda likviduojant neigiamus ekologinių nelaimių bei avarių padarinius;

- 6) plėtoja mokslo ir techninius ryšius;
- 7) vykdo kitus tarptautinius įsipareigojimus aplinkos apsaugos klausimais.

36 straipsnis. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymų santykis su tarptautinėmis aplinkos apsaugos sutartimis

Lietuvos Respublikos įstatymai turi atitikti Lietuvos ratifikuotas tarptautines sutartis aplinkos apsaugos klausimais ir visuotinai pripažintas tarptautines aplinkos apsaugos normas.

Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse aplinkos apsaugos klausimais įtvirtinamos taisyklės turi atitikti Lietuvos Respublikoje nustatytus aplinkos kokybės normatyvus ir standartus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKO PAVADUOTOJAS

BRONISLOVAS KUZMICKAS

Vilnius, 1992 m. sausio 21 d.
Nr. I-2223

Lietuvos Respublikos
aplinkos apsaugos įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157).

2. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 8 tomas, p. 357) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB (OL 2009 L 140, p. 114).

3. 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL 2010 L 334, p. 17).
Įstatymas papildytas priedu:

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Priedo pakeitimai:

Nr. [X-147](#), 2005-03-24, *Žin.*, 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, *Žin.*, 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, *Žin.*, 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr. 57-1335 (96.06.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-310](#), 97.06.26, Žin., 1997, Nr.65-1540 (97.07.09)
LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 24 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 7, 8, 15, 16, 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 27 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

4.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-2026](#), 00.10.12, Žin., 2000, Nr.90-2773 (00.10.27)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 30 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS
Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

5.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-677](#), 2001-12-20, Žin., 2002, Nr. 2-49 (2002-01-09)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 4, 6, 7, 8, 9, 23 STRAIPSNIŲ, II SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 22(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

6.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1610](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2763 (2003-06-27)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 6 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS
Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.

7.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2032](#), 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 36-1179 (2004-03-07)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1 IR 2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO 27 STRAIPSNIU IR PRIEDU ĮSTATYMAS
Įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. liepos 21 d.

8.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2113](#), 2004-04-13, Žin., 2004, Nr. 60-2121 (2004-04-24)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 6, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 31, 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS
Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. gegužės 1 d.

9.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-147](#), 2005-03-24, Žin., 2005, Nr. 47-1558 (2005-04-12)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 2, 6, 7, 8, 14, 19, 26, 31, 32, 33, 34 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO, 24 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 32(1), 32(2) STRAIPSNIAIS ĮSTATYMAS

10.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-1744](#), 2008-10-06, Žin., 2008, Nr. 120-4550 (2008-10-18)
APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO PAPILDYMO 13(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

11.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-783](#), 2010-04-27, Žin., 2010, Nr. 54-2646 (2010-05-11)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Įstatymas įsigalioja 2010 m. liepos 1 d.

12.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-858](#), 2010-05-28, Žin., 2010, Nr. 70-3472 (2010-06-17)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 7, 8, 9 STRAIPSNIŲ, II SKYRIAUS PAVADINIMO IR PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

13.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-1538](#), 2011-06-28, Žin., 2011, Nr. 91-4315 (2011-07-19)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 6 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja 2011 m. spalio 1 d.

14.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-287](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 55-2727 (2013-05-28)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 15 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 19(1), 19(2) STRAIPSNIAIS ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus 6 straipsnį, įsigalioja 2013 m. birželio 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo Aušrinė Trapinskienė (2013-05-28)

ausrine.trapinskiene@lrs.lt